

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo.stm@gov.fi

VN/8002/2025

Lausunto sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen 23 §:n muuttamista koskevasta asetulusuonnoksesta

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Poliisihallitukselta lausuntoa asetulusuonnoksesta, joka koskee sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen (912/1992, asiakasmaksuasetus) 23 §:n muuttamista.

Asetuksen muuttamisen lopputuloksena on tarkoitus päästä tilanteeseen, jossa asiakasmaksuasetus koskisi ainoastaan hyvinvointialueiden erikoissairaanhoidtoa, jossa edelleen on lakisääteinen velvollisuus antaa ajokorttilaissa (386/2011) tarkoitettuja lääkärintlausuntoja. Sen sijaan asetus ei enää koskisi perusterveydenhuoltoa, josta poistettiin ajokorttilaissa tarkoitettujen lääkärintlausuntojen lakisääteinen antamisvelvollisuus. Perusterveydenhuollosta annettavista lääkärintlausunnoista voitaisiin siis jatkossa periä palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen maksu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) perusteella.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa asiakasmaksusääntelyn muuttamistarpeesta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaisessa opetuksessa ja koulutuksessa olevien henkilöiden osalta, kun ajokorttilaissa säädettyä lääkärintlausuntoa edellytetään kyseisessä opetuksessa ja koulutuksessa. Sosiaali- ja terveysministeriön arvion mukaan asiakasmaksusääntelyä ei ole tarvetta muuttaa. Kyseiset lausunnot annetaan maksutta.

Poliisihallitus lausuu asiassa kunnioittavasti seuraavaa.

1 Asiakasmaksuasetuksen 23 §:n muuttamista sekä perustelumuistiota koskevat huomiot

Terveydenhuoltolakia (1326/2010) on muutettu siten, että hyvinvointialueilla ei enää ole lakisääteistä velvollisuutta antaa perusterveydenhuollosta ajokorttilaissa tarkoitettuja lääkärintlausuntoja. Poliisihallitus pitää tärkeänä, että tästä muutoksesta huolimatta ajokorttilaissa tarkoitettuja lääkärintlausuntoja annettaisiin myös jatkossa perusterveydenhuollosta. Jos nyt esitetty asetuksen muuttaminen johtaa siihen, että hyvinvointialueiden mahdollisuudet antaa ajokorttilaissa tarkoitettuja lääkärintlausuntoja myös perusterveydenhuollosta paranevat, Poliisihallitus pitää muutosta erittäin hyvänä ja kannatettavana.

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 6 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialue järjestää sille lailla säädettyt tehtävät. Hyvinvointialue voi lisäksi alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Hyvinvointialueen itselleen ottaman tehtävän hoitaminen ei saa laajuudeltaan olla sellainen, että se vaarantaa hyvinvointialueen lakisääteisten tehtävien hoitamisen.

Perusterveydenhuollosta annettavien ajokorttilaissa tarkoitettujen lääkärinlausuntojen voi varmasti monissa tilanteissa nähdä tukevan ja edesauttavan hyvinvointialueiden ajoterveyteen liittyvien lakisääteisten tehtävien eli erikoissairaanhoidon ja erityisesti liikennelääketieteen osaamiskeskusten tehtävien hoitamista. Lääkärinlausunnon antamisella ei myöskään erityisesti potilaan muun hoidon yhteydessä annettuna voida nähdä sellaista laajuutta, että se vaarantaisi hyvinvointialueen lakisääteisten tehtävien hoitamista. Näistä syistä olisi tärkeää korostaa sitä, että perusterveydenhuollosta edelleen annettaisiin ajokorttilaissa tarkoitettuja lääkärinlausuntoja erityisesti tilanteissa, joissa potilas on jo muutoinkin hoidettavana perusterveydenhuollossa tai tilanteissa, joissa lausuntoa ei ole mahdollista saada muualta eli esimerkiksi yksityiseltä sektorilta.

Poliisihallitus saattaa sosiaali- ja terveysministeriön tietoon, että poliisilaitoksilta on alettu saada huolestuttavaa viestiä lääkärinlausuntojen saamisen vaikeuksista näin nopeasti terveydenhuoltolain 22 §:ä koskevan lakimuutoksen voimaantulon jälkeen. Saatavuuden ongelmista on ilmoitettu Poliisihallitukselle erityisesti päihdeasioissa. Yksityisellä sektorilla ei näiden viestien perusteella ole tarjota riittävästi päihdeosaamista omaavaa ja asiantuntevaa lääkärikuntaa. Toinen merkityksellinen seikka on se, että jos lausunnon saaminen ylipäättään on mahdollista, sen hinta saattaa kohota merkittävän suureksi, ollen jopa tuhansia euroja. Tämä johtunee siitä, että päihdeseurannan toteuttaminen on pitkäkestoinen prosessi, johon sisältyy lukuisia lääkärikäyntejä sekä laboratoriotutkimuksia. Toteutettu terveydenhuoltolain muutos ei saisi johtaa siihen, että lääkärinlausuntoja ei ole mahdollista saada.

Poliisin tehtävänä on muun muassa edistää liikenneturvallisuutta huolehtimalla poliisille säädetystä ajoterveyden valvontatehtävästä. Ajoterveyden valvontatehtävänsä toteuttaakseen poliisi voi määrätä ajo-oikeuden haltijan toimittamaan lääkärinlausunnon ajoterveydesdelytysten täyttymisestä tilanteissa, joissa on syytä epäillä etteivät ajokorttilaissa säädetty ajoterveydesdelytykset täyty. Poliisin määräyksen mukaisen lääkärinlausunnon toimittamiseksi henkilön on käytävä lääkärissä ja hänen terveydentilansa tulee näin selvitettyä. Kun lääkäri toteaa etteivät ajoterveydesdelytykset täyty, saadaan ajoterveyden valvonnan kautta liikenteestä pois liikenneturvallisuutta ja viime kädessä kaikkien tienkäyttäjien henkeä ja terveyttä vaarantavat henkilöt.

Poliisilla on lakisääteinen velvollisuus ajoterveyden valvontaan, ja poliisin on näin ollen määrättävä henkilö toimittamaan lääkärinlausunto epäillessään ajoterveydessä olevan puutteita. Poliisin tulee toteuttaa tätä erittäin tärkeän yleisen edun turvaamiseen tähtäävää tehtävänsä riippumatta siitä, onko ajo-oikeuden haltijalla tosiasiaassa mahdollisuutta saada vaadittua lääkärinlausuntoa. Jos lausunnon saaminen ei tosiasiaassa ole mahdollista, johtaa se vääristyneeseen tilanteeseen siinä mielessä, että ajo-oikeuden haltija tulee määrättyksi ajokieltoon lääkärinlausunnon toimittamisen laiminlyönnin seurauksena,

ei siksi että ajoterveyshedellytykset jäävät täyttymättä. Henkilö voi siten menettää ajokorttinsa, vaikka hänen ajoterveydentilassaan ei ole puutteita ja hänen on ollut käytännössä mahdotonta tätä osoittaa.

2 Asiakasmaksusääntelyn muutostarpeet oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa tarkoitettujen oppilaiden ja opiskelijoiden osalta

Poliisihallituksella ei ole ministeriön esittämästä arviosta lausuttavaa.

Sanna Heikinheimo, poliisijohtaja

Henna Salmi, ylitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 12.05.2025 klo 19:52. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Sosiaali- ja terveysministeriö

Tiedoksi

Poliisihallitus / esikunta, Visa Weckström

Poliisihallitus

Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi